

quente compleri etc..... et ad exemplar prædecessorum nostrorum bonæ memoriæ Calixti, Paschalis et Innocentii Romanorum pontificum præsentis scripti privilegio communimus. Imprimis siquidem statuentes ut ordo canonicus, qui secundum Deum et beati Augustini regulam in eadem ecclesia institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter conservetur. Præterea quascunque possessiones, quæcunque bona eadem Ecclesia vestra in præsentiarum juste et canonice possidet aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis justis modis, præstante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis :

Omnes ecclesias sitas in curia Casalis cum omnibus suis pertinentiis; ecclesiam Sancti Hilarii et domum laboris ecclesiastici; in Paciliano ecclesiam Sancti Germani, etc.; mansum Radulfi Quecea cum primitiis et tertia parte decimarum totius loci Casalis, et tota decima terrarum familiæ Sancti Evasii, et tota decima Braydarum episcopi, et quidquid ecclesia de Paciliano de jure vel longa consuetudine vestræ ecclesiæ facere consuevit; villam Luvitini cum decimis et omnibus pertinentiis suis. In Sancto Georgio XIV mansos; sextamdecimam partem Torcelli et tenimentum quondam Petri Crassi cum omnibus pertinentiis suis. In Montedo tres mansos. In Fraxineto mansum unum et dimidium. Sane novalium vestrorum quæ propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium nullus a vobis decimas auferre præsumat. Liceat quoque urbis clericos vel laicos a sæculo fugientes liberos et absolutos ad conversionem vestram recipere, et eos in ecclesia vestra sine contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper ut nulli fratrum vestrorum post factam in loco vestro professionem, fas sit absque præpositi sui licentia de claustris discedere; discedentem vero sine communi litterarum cautione nullus audeat retinere. Chrisma vero, oleum sanctum, consecrationes altarium seu basilicarum, ordinationes clericorum qui ad sacros ordines fuerint promovendi a diocesano suscipietis episcopo, siquidem catholicus fuerit et gratiam atque communionem sedis apostolicæ habuerit, et ea gratis et absque pravitate aliqua vobis exhibere voluerit. Alioquin liceat vobis catholicum quemcunque malueritis adire antistitem, qui nimirum nostra auctoritate, quod postulatur indulgeat. Obeunte quoque te nunc ejusdem loci præposito, vel tuorum quolibet successorum, nullas ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia præponatur, nisi quem fratres communi consensu vel fratrum pars consilii sanioris secundum Dei timorem et beati Augustini Regulam providerint eligendum. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatam ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones

A auferre; vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva diocesani episcopi canonica justitia.

Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona, etc.

Ego Lucius, Catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Ego Joannes, presbyter cardinalis tit. Sancti Marci.

Ego Hubertus, presb. card. tit. S. Laurentii in Damaso.

Ego Pandulphus, presb. card. tit. Basilicæ XII Apostolorum.

B Ego Theodorus, Portuensis et S. Rufinæ sedis episcopus.

Ego Henricus, Albanensis episcopus.

Ego Theobaldus, Ostiensis et Velletrensis episcopus.

Ego Ardicio, diac. card. Sancti Theodori.

Ego Gratianus SS. Cosmæ et Damiani diacon. card.

Ego Goffredus S. Mariæ in Via Lata diac. cardinalis.

Ego Albinus, S. Mariæ Novæ diac. card.

Datum Veronæ per manum Hugonis, S. Romanæ Ecclesiæ notarii, viii Kal. Octobris., indict. tertia, Incarnationis Dominicæ anno 1184, pontificatus vero domni Lucii papæ III anno quarto.

CLXII.

C *Monasterii S. Petri Radoliensis protectionem suscipit bonaque confirmat.*

(Veronæ, Sept. 26.)

[*Bullarium Cluniacensis*, 79.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis SIMONI priori monasterii Sancti Petri de Radolio, ejusque fratribus tam præsentibus quam futuribus regularem vitam professis in perpetuum

D Quoties a vobis petitur quod religioni et honestati convenire dignoscitur, animo nos decet libenti concedere, et potentium desideriis congruum suffragium impertiri. Quapropter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, et præfatum monasterium Sancti Petri de Radolio, quod ad Cluniacense monasterium spectare dignoscitur, in quo divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti privilegio communimus; statuentes ut quascunque possessiones, quæcunque bona idem monasterium in præsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis præstante Domino poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis :

Locum ipsum in quo præfatum monasterium situm est cum tota villa Radiolensi et pertinentiis suis, et quidquid habetis juxta confines ejusdem

villæ tam in bosco quam in plano, ecclesiam Sancti Stephani de Condeiaco cum decimis et duabus partibus tortellorum in crastino Natalis Domini, et candelarum in Purificatione Beatæ Mariæ, capellam Sancti Martini in eadem parochia, novem arpenta pratorum inter eundem et pontem de Conde, furnum et molendinum de firmitate Anculsi, ecclesiam de Chaminiaco cum decimis et capella Beatæ Mariæ Magdalenæ in eodem loco sita, tertiam partem decimarum de Lusenciaco cum aliis decimis et redditibus quæ in eadem parochia possidetis, molendinum unum apud Vavas cum prato quod Brubium dicitur cum hospitibus etiam et aliis redditibus et pratis, quæ habetis in parochiis de Chaminiaco et Lusenciaco, terras, aquas, prata, nemora et hospites quæ habetis apud Grupellarias, apud Canescellum, et apud Caminiacum octo sextaria avenæ quos reddunt Ausculus de Marvo pro excambio molendini, ecclesiam de Chælliaco cum decimis et oblationibus, et quidquid habetis in eadem parochia, in terris et terragiis sive aliis redditibus, ecclesiam de Bussy cum decimis et duabus partibus candelarum in Purificatione Sanctæ Mariæ, et oblationum in Pascha, Nativitate Domini, et festo Omnium Sanctorum et S. Sulpicii, ecclesiam de Ducis cum tertia parte tortellorum in Nativitate Domini, et candelarum in Purificatione Sanctæ Mariæ, terram de Chalnot, nemus de Rugel, nemus Bulardi cum nemore de Molera in parochia de Staalda, dimidium molendinum, decimas, et alios redditus, terras, hospites, prata quæ habetis apud Teviants, decimam partem decimæ de Montiniaco ex ea parte aquæ quæ versus ecclesiam est exceptis aquis et vitalis, terram et prata de Usco, tertiam partem decimæ de Mesilam in blado cum tractu et tertiam partem minutarum decimarum, apud Iahamias terram arabilem cum viginti tribus denariis de censu, sex solidos de censu in ecclesia de Venderia, et undecim partes decimarum tam minutarum quam aliarum et tortellarum in Nativitate Domini, et omnes candelas in Purificatione Beatæ Mariæ, exceptis duodecim et exceptis minutis decimis quatuor hospitem Sancti Faronis, terras, prata, homines seu hospites et redditus, quos in illa parochia habetis: tertiam partem decimarum de Huguerre, cum tertia parte tortellorum in Nativitate Domini, terras et hospites et redditus alios, quos habetis apud Leriaco; medietatem decimæ de Crespeel tractu apud Vendeul, tertiam partem decimæ Sancti Juliani cum tertia parte hospitem, atrii, et tortellarum, et quod habetis in decimis et redditibus apud Gandelus, dimidium modium frumenti in molendino de Trema, capellam B. Mariæ de Lisiaco cum tribus modis frumenti, qui recipiuntur in molendinis ejusdem loci, et decem solidos cum duobus modis vinagii et duobus denariis, unaquæque hebdomada in foro et cæteris ad eandem capellam pertinentibus in eodem loco et apud Villerias, medietatem decimæ de blado cum tractu et unum

septarium plus in singulis modis, pecuniam quam habetis apud Asverias, apud Eschancru quatuor solidos de censu, de terra Salviniaci in ecclesia de Placeio quartam partem tortellarum et oblationum in Nativitate Domini, in Pascha, in festo Omnium Sanctorum, et Sancti Victoris, et duas partes decimarum, villam quæ dicitur Bennarim cum appendiciis suis, et justitia, et quidquid habetis in hominibus, pratis, et censibus apud Congiacum et apud Uvivum, sextam partem decimæ de blado, apud Sanctipelliacum duos sextarios avenæ et duos de frumento cum terragio et censu, apud Orthollim duas partes decimæ, quatuor sextarios frumenti qui debent recipi in grangia Sancti Faronis, apud Vanderiam pro encambio de Panchat. In civitate Meldensi ecclesiam Sancti Christophori cum tertia parte oblationum in Nativitate, in Epiphania, in Pascha, in Pentecoste, in festivitate Omnium Sanctorum, in Purificatione vero Beatæ Mariæ, in festo sancti Christophori tertiam partem candelarum; item in eadem civitate tertiam partem censuum, quos habent ex dono Wiardi de Venderia cum quibusdam censibus, dimidium modium bladi quem reddunt vobis leprosi ejusdem urbis, pro terra de Chamolt duas partes decimæ de Varenna cum jure præsentationis, quod in eisdem ecclesiis habetis in villis etiam vestris, et hominibus liberam justitiam, sicut ab Ada vicecomitissa, et ab Hugone filio ejus scripto est authentico confirmata, item decimam de Firmitate et de Canday tam in vino quam in grano. Villa Eleemosynarii, villarium cum justitia, villam de Vorpellariis cum justitia ex dono Agathæ, decimam de Chaviniaco, medietatem decimæ de Nucimento, molendinum de Vannis, boscum et hospites de Chasvérel ex dono Radulfi de monte mirabili, allodium de Chamot cum appendiciis suis, homines quoque et ancillas de Firmitate, sicut Hugo albus eos tenuerat, allodium de Pavant cum octo hospitibus, et justitia, et possessionibus eorum, decimam de Rutel, allodium de Crutis ex dono Willelmi Joharanni, terram et redditum de Freneco ex dono Petri de Trema, et Simonis fratris sui, terram et hospites de Jorcham ex dono Reginaldi Gurdois. Item terram, decimam, censum et casamentum Anculsi de Conde apud Lori et Tauro medietatem terræ, et grangiæ de Ducis, ex dono Roberti de Lisy, terram de Cusiis ex dono Roberti de Lisiaro Goonis, de Gaudi et Odonis de Staalda, decimam de Montiniaco, furnum de Gaudeluco et foragium ejusdem castri prædictæ comitissæ et Hugonis filii ejus, usum furni et domus sicut in authentico eorum scripto continetur, in ecclesia Beatæ Mariæ de Ducis quinque modios frumenti in Meldensi granario viginti solidos in consuetudine quæ passagium dicitur, duos sextarios salis singulis annis, jus et domum, quæ juxta domum sita est ex dono prædictæ vicecomitissæ et filii ejus, mortuas etiam manus, et recognitiones servorum et ancillarum, quas Hugo albus dedit, apud firmitates Ar-

culfi, sicut ipse tenuit capellam Sanctæ Mariæ de Fonte Sereno cum appendiciis suis, et quidquid habetis, Naudelu, Choisy, et Cury decem solidos de Bernardo de Charon, quos sextarios frumenti apud Choisy quatuor sextarios bladi, in decima de Canos quidquid habetis apud Latingis, apud Currem ecclesiam ipsius loci cum præsentatione presbyteri, quidquid habetis apud Frenios, Trebure, Curtogiis, castrum Theoderici, Varenas, Panant, Crutis, Neustorel, Cardulet, Villarium, Vestulum, Vuelli, Selonts, medietatem magni molendini, et quidquid habetis Buzæ Bivul, Premant, medietatem decimæ de Damant, et quidquid habetis apud Lory, Socom, et apud Villerslevast, quidquid habetis in firmitate Anculfi et finibus ejus ex dono prædictæ vicecomitissæ Adæ et Hugonis filii ejus, sicut in eorum scripto authentico continetur. Possessiones vero alias quas monasterium vestrum a quadraginta annis inconcusse possedit, et impræsentiarum sine controversia possidetis vobis nihilominus confirmamus.

Sane novalium vestrorum, quæ propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis animalium vestrorum nullus a vobis decimas exigere aut extorquere præsumat, liceatque vobis clericos vel laicos a sæculo fugientes, liberos et absolutos ad conversiones recipere, et eos absque contradictione aliqua remanere. Prohibemus insuper ne cui fratrum vestrorum post factam in eodem loco professionem fas sit absque prioris sui licentia, nisi arctioris religionis obtentu, de eodem loco discedere; discedentem, absque communium litterarum testimonio canonice nullus audeat recipere. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis clausis januis, exclusis excommunicatis et interdictis, non pulsatis campanis suspensa voce divina officia celebrare. Inhibemus etiam ut intra fines parochiarum vestrarum nullus ecclesiam vel oratorium sine consensu diœcesani episcopi et vestro ædificare præsumat, salvis tamen privilegiis Romanorum pontificum: libertates præterea et immunitates vestras antiquas, et rationabiles consuetudines monasterio vestro concessas et hactenus observatas, ratas habemus, et eas futuris temporibus illibatas manere sancimus, sepulturam vero illius loci liberam esse decernimus ut eorum devotioni et extremæ voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati vel interdicti sint, nullus obsistat, salva tamen justitia illarum ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum fas sit præfatum monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usi-

bus omnibus profutura, salva sedis apostolicæ auctoritate, diœcesani episcopi justitia, et Cluniacensis monasterii debita reverentia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona, etc.

Datum Veronæ per manum Hugonis sanctæ Romanæ Ecclesiæ notarii, vi Kalendas Octobris, indictione iii, Incarnationis Dominicæ anno 1184, pontificatus domni Lucii papæ III anno iv.

CLXIII

Privilegium pro Ecclesia Tarvisina.

(Veronæ, Oct. 1.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, V, 530.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, ven. fratri CONRADO Tarvisino episcopo, ejusque successoribus canonice substituendis in perpetuum.

In eminenti sedis apostolicæ specula constituti fratres nostros episcopos, tam propinquos quam longe positos, fraterna debemus charitate diligere, et Ecclesiis quibus Domino auctore præesse noscuntur, paterna sollicitudine providere. Eapropter, ven. in Christo frater Conrade episcopo, tuis justis postulationibus clementer annuimus, et ecclesiam B. Petri Tarvisin., cui Deo auctore præesse dignosceris, ad exemplar felicis recordationis Eugenii pp. prædecessoris nostri sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti privilegio communimus; statuentes ut quascunque possessiones, quæcunque bona eadem ecclesia in præsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum, vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis præstante Domino poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis.

Ecclesiam S. Mariæ de Asylo cum castro, curte, et omnibus pertinentiis suis, monasterium S. Mariæ de Muliano, etc. *Omissis reliquis, quæ in bulla etiam Eugenii II supra relata (31) leguntur.* Ecclesiam SS. Quadraginta cum pertinentiis suis. Hospitale S. Juliani de Fossapudia cum pertinentiis suis. Hospitale de Aceto cum pertinentiis suis. Hospitale de Mergara cum pertinentiis suis. Ordinationem monachorum, et clericorum pertinentium ad monasterium de Narvisia, et ad monasterium S. Fuscæ, et ad monasterium S. Martini, et ad monasterium S. Fumæ, et ad monasterium de Cripignaga, et ad monasterium S. Elenæ de Tessara, qui debet recipere Tarvisinum episcopum in die festivitatis S. Elenæ, et ad monasterium de Piro, sicut hactenus fuisse noscitur observatum, tibi, tuisque successoribus auctoritate Apostolica confirmamus. Clerici vero prædictorum monasteriorum, qui ministrant populo. Tarvisini episcopatus, debent Tarvisino episcopo facere obedientiam, et tam ablates, quam eorum clerici interesse debent capitulis generalibus, decimas molendinorum de Plavi a Negrisia usque ad mare ecclesiam S. Stephani de Tarvisio,

(31) Vide *Patrologiæ* tom. CLXXX.